

ПОЈЕДНОСТАВЉЕНИ ЦАРИНСКИ ПОСТУПЦИ - КУЋНО ЦАРИЊЕЊЕ-

Глобализација тржишта је довела до беспштедне тржишне утакмице у којој привредни субјекти више нису у могућности да свој удео у националном тржишту штите разним царинским и нецаринским баријерама.

Да би се у оваквим условима пословања стекла предност у односу на конкуренцију изузетно је битно да се у врло кратком року омогући отпрема робе у иностранство или допрема робе из иностранства. Већа брзина отпреме или допреме робе омогућава пословање без залиха или са изузетно малим залихама робе, чиме се снижава износ потребног обртног капитала. Ствара се могућност за бољу и јефтинију организацију производње, увођење сменског рада и специјализацију производње, а уколико се ради о трговачкој делатности повећава се способност предузећа да брзом доставом робе боље удовољи потребама купца.

Класични (редовни) царински поступци не омогућавају привредним субјектима брз промет робе нити могућност да унапред знају колико ће трајати царински поступак.

У редовном извозном царинском поступку, уколико се роба отпрема коришћењем друмског саобраћаја, извозник је у обавези да превозно средство у којем је роба допреми до царинског терминала организационе јединице Управе царина која је надлежна да спроведе извозни царински поступак. Коришћење терминала се плаћа (у просеку 10-20 € у динарској противредности по камиону), а извозни поступак започиње тек када извозник или његов заступник (шпедитер) царинском органу поднесе папирни примерак ЈЦИ. Декларације се обрађују по реду подношења почевши од оне која је најраније поднета, па извозник не зна време када ће поступак бити окончан. Декларације се могу поднети само у току радног времена поступајућег царинског органа при чему царинске испоставе имају дванаесточасовно радно време, од понедељка до суботе, а царински реферати осмочасовно радно време, од понедељка до петка. Ван наведеног радног времена и празником није могуће обавити извозно царињење. Ово ставља у изузетно неповољан положај извознике који своју робу достављају по систему „just in time“ или се од њих тражи испорука у одређеним временским интервалима (нпр. сваких 6 или 8 сати или уколико имају сменски организовану производњу).

Редовни увозни царински поступак се одвија по сличним правилима. Камион се са граничног прелаза упућује на царински терминал, а царински поступак подразумева чекање два реда, први да се оконча транзитни поступак, а други да се одобри неко друго царински дозвољено поступање с робом (складиштење, стављање робе у слободан промет, привремени увоз, активно оплемењивање и др.). Ни у овом случају није могуће предвидети колико ће дуго трајати царински поступак.

Најгори сценарио за извознике или увознике је да услед непредвиђених околности царински поступак не буде окончан последњег радног дана у недељи услед чега роба читав викенд остаје заробљена на возилу. Трошкови ауто дана, прекорачење рокова доставе робе који доводе до наплате уговорних „пенала“, заустављање производње због недостатка репроматеријала су само неке од последица дугог трајања царинског поступка.

Поједностављени царински поступци „Овлашћени прималац“, „Овлашћени пошљалац“ и поступци „кућног царињења“ уклањају потребу да возило с робом долази на царински терминал, гарантују да ће царински поступак трајати до 30 минута, уколико царински службеници не врше за странку видљиву контролу, и омогућавају да се извозни и увозни царински поступци спроводе и мимо редовног радног времена царинарнице.

При извозном „кућном царињењу“, тз. **Поједностављеном извозном поступку у простору пошљаоца**, возило на којем је роба се паркира на унапред утврђено место у у простору по избору извозника. ЈЦИ се електронским путем шаље царинском органу и након 15 минута од њеног пријема, поступајућа царинарница шаље електронски одговор чиме се окончава извозни поступак. По пријему одговора, извозник штампа декларацију и уручује потребну документацију возачу који робу вози до граничног прелаза одакле иста иступа са територије Републике Србије. У случају поновног извоза или привременог извоза стране робе, након спроведеног извозног поступка роба се декларише за поступак транзита у

оквиру поступка Овлашћени пошиљалац. Након што роба буде отпремљена, у року одређеном од стране царинарнице (обично 7 до 15 дана од тренутка царинења) извозник је у обавези да царинарници достави сву извозну документацију на оверу.

Уколико царински службеници одлуче да изврше физички преглед робе или преглед документације поступак ће трајати дуже од наведеног времена али статистика показује да се оваква за извозника видљива контрола врши само у око 1% случајева.

Приликом извоза робе преференцијално порекло робе се декларише изјавом на факури или изјавом овлашћеног извозника на факури чиме се уклања потреба за издавањем сертификата о пореклу робе ЕУР.1 или ЕУРО-МЕД.

При увозном „кућном царинењу“, тз. „**Поступак кућног царинења при увозу робе**“, возило на којем је роба се са граничног прелаза директно упућује у простор по избору увозника. Транзитни поступак се окончава у оквиру поступка Овлашћеног примаоца након чега увозник или његов заступник електронским путем царинском органу шаље ЈЦИ и након 15 минута од њеног пријема царинарница шаље електронски одговор чиме се окончава увозни поступак. Увозник штампа достављену декларацију и „царински рачун“ (уколико га има) те користи робу у складу са одобреним царинским поступком. Обавеза плаћања рачуна настаје од тренутка добијања електронске поруке од царинарнице и царински дуг се мора измирити у року од 8 дана. Након завршетка поступка увозног царинења, а у року који одреди царинарница (обично 7 до 15 дана од тренутка царинења) увозник је у обавези да царинарници достави сву увозну документацију на оверу.

Статистика показује да се за увозника видљива контрола врши у око 5% случајева док у осталим случајевима царински поступак траје предвиђених 15 минута.

Извозни и увозни царински поступци се уз одобрење царинарнице могу спроводити по систему 24/7/365, тј. сваког дана у години без обзира на радно време царинарнице чиме се омогућава континуирана отпрема и допрема робе. Наведеним се омогућава пословање без стварања залиха робе, остварује се уштеда на име ауто дана односно повећава се искоришћеност ангажованих материјалних и људских ресурса.

Тиме што возила с робом не морају да одлазе на царински терминал не само да се штеди на трошковима терминала већ се и смањују трошкови на име потрошње горива, а роба се брже испоручује примаоцу. Како роба иде директно на одредиште, нема непотребне вожње теретних возила кроз насељена места чиме се избегавају евентуалне саобраћајне несреће које могу изазвати губитак људских живота, материјалну штету, еколошки инцидент и имати погубан утицај на имиџ извозника/увозника посебно уколико исти послују као друштвено одговорне компаније.

Правни основ

Члан 101. став 1. тачка 3. **Царинског закона ("Сл. гласник РС", бр. 18/2010, 111/2012, 29/2015 и 108/2016)** предвиђа да царински орган, у случајевима и на начин које пропише Влада, ради поједностављења поступка, одобрава да се роба стави у одређени поступак на основу књиговодствене исправе, и тада може да ослободи декларанта обавезе допремања робе.

Поједностављено декларисање на основу књиговодствене исправе представља правни основ за спровођење Поједностављеног извозног поступка у простору пошиљача и Поступка кућног царинења при увозу робе.

Чланом 102. Царинског закона је предвиђено да уколико се декларација подноси електронском разменом података, царински орган може одобрити да се уз декларацију не подносе исправе из члана 87. став 2. Царинског закона, с тим да су те исправе доступне царинском органу.

Чланом 101. Царинског закона је прописано и да је декларант (извозник или увозник) дужан да, у року који одреди царински орган, поднесе допунску декларацију која може бити општа, периодична или збирна. Допунска декларација и поједностављена декларација чине целину на коју се примењују прописи који важе на дан прихватања поједностављене декларације.

Прихватање поједностављене декларације има исто правно дејство као и прихватање декларације у редовном царинском поступку.

Одредбама чланова 201.-245. **Уредбе о царински дозвољеном поступању с робом ("Сл. гласник РС", бр. 93/2010, 63/2013, 145/2014, 95/2015, 44/2016 и 10/2017)** омогућено је да царински орган изда одобрење за декларисање на основу књиговодствених исправа лицу које захтева да се **стављање робе у одговарајући царински поступак изврши без обавезе допремања робе царинарници, у просторијама тог лица или на другим местима које одобри царински орган**, под условом да то лице поднесе писмени захтев који садржи све податке потребне за давање одобрења.

Аутор: Борислав Ињац